

Titus Brandsma Instituut

WETENSCHAPSPLAN 2017-2021

Het Titus Brandsma Instituut nadert zijn vijftigste verjaardag. Dit is een moment om naar nieuwe horizons te kijken, vanuit de oorspronkelijke bestemming, maar ook vanuit wat gelukt en mislukt is in de afgelopen jaren en decennia. Dit wetenschapsplan 2017-2021 gaat uit van een bezinning op de corebusiness van het instituut, tegen de achtergrond van nieuwe ontwikkelingen in kerk en samenleving. Hoewel ook de rest van de universitaire wereld nu langzaam *valorisatie* leert kennen, heeft het wetenschappelijk onderzoek aan ons instituut heeft altijd al een eigen kleur gehad door de uitdrukkelijke betrokkenheid op de maatschappelijke praktijk, 'ten dienste van kerk en samenleving' zoals het in het mission statement genoemd wordt. In de bijna vijftigjarige geschiedenis heeft het instituut kennis opgedaan van alle mogelijke valkuilen die deze missie met zich meebrengt. Deze ervaring kan goed gebruikt worden om juist nieuwe kansen te benutten die uit deze uitdrukkelijke betrokkenheid op de praxis voortvloeien. Dit wetenschapsplan is tot stand gekomen door veelvuldig overleg binnen het instituut, vooral binnen de wetenschapscommissie. Het is enerzijds uitdrukking van wat er leeft en wat er gedaan wordt, maar anderzijds wil het ook een horizon schetsen voor keuzes die in de nabije toekomst gemaakt moeten worden. Men zou het Wetenschapsplan 2017-2021 als een landkaart kunnen beschouwen die men alleen maar bovenhaalt wanneer men voor een tweesprong staat en aarzelt welke kant het op moet. Tevens wil het als ijkpunt gelden bij de diverse evaluatie-momenten die zich voor de verschillende onderzoeks- en onderwijsprojecten gedurende de volgende vijf jaar zullen aandienen.

Kritische spiritualiteit

Men hoeft geen geleerde socioloog te zijn om te kunnen zien dat de samenleving sinds de start van het instituut ingrijpend is veranderd. Ook de academische en religieuze constellaties waarbinnen het TBI opgericht werd, zijn – om het zacht uit te drukken – niet meer dezelfde als in 1968. Het behoort tot de verdiensten van de verschillende leidinggevendenden dat het instituut er in al die jaren steeds opnieuw in geslaagd is om 'met de tijd mee te gaan' – of desgevallend juist zo'n keuzes te maken die op uitdagende wijze *niet* met de tijd meedingen. Op verschillende manieren was het Titus Brandsma Instituut altijd op creatieve wijze weerbarstig en fungeerde het in verschillende milieus als een uitdagende

plek waar aan onderzoek en vorming op het gebied van mystiek en spiritualiteit gedaan werd. Het instituut heeft binnen zowel de universiteit, de wereld van ordes en congregaties als de burgerlijke samenleving altijd gestaan voor die aspecten van de christelijke traditie die onttrokken waren aan dominante discoursen, dat alles niet met de bedoeling om mensen op een zijpad te loodsen maar om hen in hun (wetenschappelijke, religieuze of persoonlijke) zoektocht te ondersteunen. Het openen van nieuwe horizonten en het aanbieden van kritische perspectieven, steeds gegrond in de rijkdom van de christelijke spiritualiteitstradities, gebeuren vanuit de overtuiging dat deze tradities nog van wezenlijk belang zijn voor de toekomst en een belangrijk kritisch en zelfkritisch potentiaal in zich dragen.

Het zoeken naar die kritisch-constructieve plaats van het instituut binnen deze milieus is altijd een stimulans geweest van het onderzoek aan ons instituut. En naarmate de maatschappelijke transformaties aan een steeds hoger tempo doorgingen, werd het ook nodig deze transformaties zelf tot voorwerp van onderzoek te maken. *Maatschappelijke Spiritualiteit* was de term waarmee deze accentverschuiving tot uitdrukking gebracht werd. De kerkelijke en religieuze instituties waarin de christelijke spiritualiteit in de Moderne Tijd gestalte kreeg, waren en zijn aan een hevige erosie onderhevig, en in sommige gevallen lijken ze zelfs te verdampen. Maar dit betekent niet dat de inspiratie waarvan deze instituties uitdrukking zijn ten einde is. De Franse mystiekspecialist en cultuurtheoreticus Michel de Certeau (1925-1986) wijst erop dat het verlies aan vanzelfsprekendheid van de christelijke spiritualiteitstradities juist zelf een essentieel kenmerk van deze tradities is. Als zodanig dragen zij bij tot het present stellen van het niet-vanzelfsprekende in een samenleving die nood blijkt te hebben aan vergezichten en kritische zelfreflectie, maar die onbeholpen is waar het gaat om de wijze waarop dit moet gebeuren. De christelijke spiritualiteitstradities bieden perspectief waar het gaat om de zoektocht naar nieuwe instanties voor deze kritisch-constructieve reflectie.

In zijn Titus Brandsma Lezing van 2016 heeft Rik Torfs er op gewezen dat het christelijke godsgeloof altijd te maken heeft met het vertrouwen om over veilige grenzen te stappen. Juist het zelfkritische vermogen van deze traditie kan een belangrijke bijdrage leveren in een samenleving die met grenzen geen blijf weet – enerzijds permanent grenzen relativeert en in vraag stelt, anderzijds niet de moed heeft om voorbij technisch maakbare en al bekende procedures op zoek te gaan naar bredere horizonten. De christelijke spiritualiteitstradities hebben als oefenscholen voor de godsontmoeting veel ervaring met dit soort dilemma's. En als een instituut dat deze tradities representeert en ook wil onderzoeken, zijn wij de aangewezen instantie om een eigen vertaalslag te ontwikkelen en verfijnen teneinde genoemde ervaringen te articuleren in hedendaagse contexten.

Mystiek en kritiek

Oog leren krijgen voor deze kritische, niet vanzelfsprekende betekenis van de christelijke spiritualiteitstradities wordt de centrale opgave voor ons instituut gedurende de komende jaren.

Daarbij zullen inspanningen geleverd worden om terug te keren naar een kernthema van het instituut dat tevens één van zijn bestaansredenen is: de studie van de mystiek. Het mystieke discours heeft zich altijd aan de randen van het maatschappelijk en het kerkelijk leven

afgespeeld. Door deze ‘decentrale’ positie had dit discours steeds een eminent kritische dimensie – vanaf Dionysius de Areopagiet tot Dorothee Sölle.

En het is vanuit die ‘decentrale’ positie dat de mystieke en spirituele auteurs van de zeventiende eeuw tot nu een uiterst interessante kritiek hebben ontwikkeld op het basisparadigma van de moderniteit, met name het vrije, ‘cartesiaanse’ subject dat zich in zijn zelfverzekerdheid heer en meester ging weten van een ‘onttoverde’ (want) geobjectiveerde wereld. De mystieke en spirituele auteurs staan evenwel niet alleen met die kritiek. Sinds haar ontstaan in de zeventiende eeuw, heeft de moderniteit tegelijk ook steeds opnieuw haar eigen subject en grondslag onder kritiek gesteld. Vandaar dat kritiek en zelfkritiek onlosmakelijk deel van de moderniteit uitmaken. Als expertisecentrum voor mystiek en spiritualiteit moet het Titus Brandsma Instituut de moderniteitskritiek die in deze religieuze traditie is ontwikkeld confronteren met de zelfkritiek die de moderniteit altijd vanuit diverse, ook niet-religieuze hoeken heeft begeleid. Een instituut als het TBI is dit in zekere zin aan de moderniteit verplicht. Het is ook van daar uit dat ze een positieve inbreng kan doen in de wijze waarop de moderne samenleving over zichzelf en haar problematieken reflecteert. Op die manier kan (en moet) haar expertise bijdragen aan de cultuur van niet-aflatende zelfkritiek die een wezenlijke grondhouding vormt van zowel de moderne democratische samenleving als van de moderniteit zonder meer.

De ‘kritische spiritualiteit’ alsook de ‘maatschappelijke spiritualiteit’ die in dit wetenschapsplan centraal staan kunnen dan ook samengevat en gesitueerd worden als een onderzoek naar de tegendraadse moderniteit van de mystieke en spirituele traditie. Inspiratie voor deze visie wordt gevonden in het werk van Michel de Certeau.¹ Sinds 2009 wordt door regelmatige internationale expertseminars en door talloze publicaties gewerkt aan een internationaal erkende expertise op het Certeau-onderzoek.² Het werk van Certeau behelst twee belangrijke polen die wederkerig met elkaar verbonden zijn: enerzijds de geschiedenis van de mystiek in de Moderne Tijd en anderzijds de vraag naar de creativiteit van het alledaagse leven die zich onttrekt aan de dominante technocratische structuren – een vraag die volgens Certeau de grondslag vormt voor een eigen discipline (die hij de ‘heterologie van het alledaagse’ noemt). Deze discipline heeft de laatste jaren een enorme weerklank gevonden in het veld van de *cultural studies* in de Angelsaksische wereld. Beide polen horen bij elkaar tegen de achtergrond van Certeaus centrale vraag, met name die naar de *plaats* van de christelijke spiritualiteit in de moderne cultuur. Certeau ontwikkelt de gedachte dat juist de relatieve *plaatsloosheid* van de christelijke spiritualiteitstraditie (*atopie*) haar kracht is in een wereld die gekenmerkt wordt door dichtgetimmerde procedures en technocratische structuren. Deze laatste vraag betreft om zo te zeggen een normatieve – in de zin van maatschappij- en kerkbetrokken – inzet van het onderzoek. Het TBI wil in deze lijn positief bijdragen aan de verdere toekomstige ontwikkeling van de christelijke spiritualiteit als kritische spiritualiteit. Met *kritisch* wordt niet alleen ‘maatschappijkritisch’ bedoeld. Die term drukt ook en vooral de vraag uit naar die plaatsen in maatschappelijke praktijken die als *contrapunt* kunnen gelden, als standpunten van

---

¹ Daarmee is niet gezegd dat Certeau de enige programmatische auteur van het TBI zou moeten worden. Het gaat hier slechts om de architectuur van de onderzoeksgebieden en de focus die gehanteerd wordt.

² Maar Certeau speelde ook al eerder een belangrijke rol als één van de inspiratiebronnen voor het Handboek Spiritualiteit. Bovendien is met het postuum verschijnen van het tweede volume van *La fable mystique* in 2013 ook Certeau’s mystiek-theorie tot een afronding gekomen.

reflectie over de eigen persoon en praktijk, over het geheel, over waar het *eigenlijk* om gaat, over de bezieling van waaruit men doet wat men doet. Het uitgangspunt van ons onderzoek is dat in deze richting een voor onze tijd relevant arrangement van contemplatie en actie gezocht moet worden.

De wijze waarop het mystiek-onderzoek en de studie van het alledaagse in het werk van Certeau met elkaar verbonden zijn, sluit goed aan bij de oorspronkelijke karmelitaanse intuïtie, maar opent tegelijk het veld 1) naar andere scholen van spiritualiteit en 2) naar belangrijke actuele wetenschappelijke en maatschappelijke debatten over de plaats van de christelijke spiritualiteit in de hedendaagse samenleving.

Het gaat echter niet om het werk van Certeau als zodanig. Veeleer is het ons te doen om het verband dat in dit oeuvre naar voren komt tussen het mystiek-onderzoek met de vragen die centraal staan in het project Maatschappelijke Spiritualiteit. Met name de vraag hoe christelijke spiritualiteitstradities in een seculiere cultuur weerbarstig werkzaam kunnen zijn, hoe ze alternatieve vormingsmodellen kunnen bieden die, voorbij de instrumentele logica van het winstbejag, ruimte kunnen openen voor creativiteit. Daarbij zullen ook andere wetenschappelijke methodes moeten worden gemobiliseerd die in het werk van Certeau niet als zodanig present zijn, maar waarvan wel expertise is opgebouwd binnen het instituut (empirische methodes, fenomenologie, psychoanalyse, systeemtheorie, exegese, historiografie) en die een bijdrage kunnen leveren aan de vraag die met de verwijzing naar Certeau op de agenda wordt gezet: de vraag naar de *kritische* betekenis van de christelijke spiritualiteitstradities in de hedendaagse samenleving.

In het vorige wetenschapsplan stond de verhouding tussen contemplatie en actie centraal. Het voorliggende wetenschapsplan sluit daarbij aan. In de christelijke spiritualiteitstraditie staan contemplatie en actie altijd met elkaar in verbinding, maar vallen ze nooit samen. Dit laatste is het fundament voor de kritische kracht van deze traditie, zeker in een tijd waarin contemplatie geen vanzelfsprekende plaats lijkt te hebben. Het Wetenschapsplan 2017-2021 wil het kritisch potentieel dat in die spanning tussen *contemptatio* en *actio* ligt, nader expliciteren en de inzetbaarheid ervan binnen onze laatmoderne maatschappij aftasten.

Formeel kader

Het Titus Brandsma Instituut is een centrum voor het onderzoek naar de christelijke mystieke en spirituele traditie. In die hoedanigheid definieert het instituut zijn speerpunt van zijn *Wetenschapsplan 2017-2021* als het ontginnen van de tot op heden vaak onderbelichte *kritische dimensie* in de mystieke en spirituele traditie – zowel in haar tekstcorpus als in haar praktijken.

Het ontdekken, expliciteren en becommentariëren van de *kritische* dimensie in de mystieke en spirituele teksten en praktijken zal derhalve ook het centrale ijkpunt vormen waaraan de waaier aan onderzoeksprojecten in de loop van de volgende vijf jaar geëvalueerd zullen worden.

Vanuit dit zelfde ijkpunt wordt een nieuw formeel kader ingevoerd waarin de bestaande en de nieuw op te zetten TBI-onderzoeksprojecten worden gesitueerd en geoperationaliseerd. Het formele kader ziet er als volgt uit³:

---

³ De namen vermeld bij de diverse projecten zijn gebaseerd op de aanstellingen van september 2016 en betekenen als zodanig niet dat de vermelden gedurende de jaren van het Wetenschapsplan 2016-2021 deze onderzoeksfuncties automatisch zullen blijven bekleden.

1. MYSTIEK/SPIRITUALITEIT & MODERNITEIT

(projectleider: Marc De Kesel)

1.1 Mystiek/spiritualiteit in de aanloop naar de moderniteit: Moderne Devotie⁴

1.1.1 Teksteditie van het oeuvre van Geert Grote, Rijcklof Hofman
Langlopend, internationaal project.

Beoogde output: 1 volume om de drie jaar.

1.1.2 Dictionary of Modern Devotion

Beoogde output: een digitaal portaal voor internationaal wetenschappelijk onderzoek naar de Moderne Devotie. Er wordt internationaal en nationaal gezocht naar partners voor de inhoudelijke invulling én voor de financiering.

1.1.3 Cusanus, *Devotio Moderna* & Moderniteit, Inigo Bocken

Beoogde output: 1 wetenschappelijk artikel per 2 jaar *of* 1 vakpublicatie per jaar.

Algemene opmerking bij 1.1: Het editie-project (1.1.1) en het digitale project (1.1.2) worden de steunpilaren die verdere projectaanvragen zullen ondersteunen. Een plan wordt uitgewerkt waarin een beleid van projectaanvragen geconcretiseerd zal worden. Voorlopig worden drie soorten aanvraag beoogd: NWO, Europese projecten, RU en derde geldstroom. In het kader van de nakende lustrumvieringen van de Radboud Universiteit wordt er naar gestreefd dat ook universitaire middelen kunnen worden geworven.

1.2 De impact van de mystieke en spirituele traditie op recente moderniteitstheorieën (Inigo Bocken, Herman Westerink, Marc De Kesel)

1.2.1 Psychoanalyse en mystiek: onderzoek naar de relatie tussen deze twee in het werk van Michel de Certeau, Sigmund Freud en Jacques Lacan

Beoogde output: 1 wetenschappelijk artikel per 2 jaar *of* 1 vakpublicatie per jaar.

1.2.2 Onderzoek naar het specifiek 'moderne' van zowel de Franse 17de-eeuwse *spiritualité* (Fénelon, Malebranche, François de Sales) als de Franse 20ste eeuw (onder meer: Simone Weil, Georges Bataille)

Beoogde output: 1 wetenschappelijk artikel per 2 jaar *of* 1 vakpublicatie per jaar.

1.2.3 Onderzoek naar de relatie tussen mystiek en ascese in de diverse mystieke en spirituele scholen

Beoogde output: 1 wetenschappelijk artikel per 2 jaar *of* 1 vakpublicatie per jaar.

2. MYSTIEK/SPIRITUALITEIT & RELIGIEUS LEVEN

(projectleider: Anne-Marie Bos)

2.1 Teksteditie van en historisch onderzoek naar mystiek/spiritualiteit in het religieuze leven

---

⁴ Hoewel de *Devotio Moderna* strikt genomen buiten de pas in de 17de eeuw opkomende Moderniteit valt, wordt dit project toch onder deze hoofding geplaatst omdat de *Devotio Moderna* duidelijke elementen bevat die de moderniteit aankondigt en omdat er in de mystiek/spiritualiteit uit de Moderniteit vaak op beslissende wijze naar wordt gerefereerd.

- 2.1.1 Karmelitaanse mystiek
  - 2.1.1.1 Jean de Saint-Samson, teksteditie, Hein Blommestijn
Beoogde output: 1 volume om de 2 jaar.
  - 2.1.1.2 *Cantico* van Johannes van het Kruis, Loet Swart
Beoogde output: monografie.
  - 2.1.1.3 Teksteditie van het oeuvre van Titus Brandsma, Anne-Marie Bos
Beoogde output: digitale uitgave
- 2.1.2 Historiografie
  - 2.1.2.1 *Capita* uit de geschiedenis van het religieus leven, Charles Caspers
Beoogde output: monografie.
  - 2.1.2.2 Project *Corpus Constitutionum Carmelitarum*, Edison Tinambunan
Beoogde output: monografie.

2.2 Mystiek/spiritualiteit in het contemporaine religieuze leven

- 2.2.1 Karmelitaanse pedagogiek, Anne-Marie Bos
Beoogde output: 1 wetenschappelijk artikel per 2 jaar *of* 1 vakpublicatie per jaar.
- 2.2.2 Monastieke spiritualiteit als kritische spiritualiteit, Thomas Quartier
[Dit project loopt in samenwerking met de abdij van Doetinchem.]
Beoogde output: 1 wetenschappelijk artikel per 2 jaar *of* 1 vakpublicatie per jaar;
onderwijsmodule.
- 2.2.3 Vincentiaanse spiritualiteit
[Voor dit nieuw op te zetten project moet nog naar financiering worden gezocht door Herman Westerink, in samenwerking met het *Vincent de Paul Center Nederland*.]
Beoogde output: Bundel 'sociale spiritualiteit'; onderzoeksaanvraag bij NWO of andere instelling.
- 2.2.4 Ignatiaanse spiritualiteit, Inigo Bocken
[Dit project loopt in samenwerking met het *Platform Ignatiaanse Spiritualiteit Amsterdam*.]
Beoogde output: 1 wetenschappelijk artikel per 2 jaar *of* 1 vakpublicatie per jaar.
- 2.2.5 Actieve congregaties op zoek naar een nieuwe bestemming, Thomas Quartier, Inigo Bocken
Beoogde output: 1 wetenschappelijk artikel per 2 jaar *of* 1 vakpublicatie per jaar.
- 2.2.6 Project religieus leven (in samenwerking met de KNR), Pierre Humblet

2.3 Bijbelse en liturgische spiritualiteit

- 2.3.1 Liturgische theologie, Thomas Quartier
Beoogde output: 1 wetenschappelijk artikel per 2 jaar *of* 1 vakpublicatie per jaar.
- 2.3.2 Psalmen en getijden, Ad de Keyzer & Kees Waaijman
Output: monografie.
- 2.3.3 Bijbelse spiritualiteit Nieuw Testament, Huub Welzen
[In dit project staan leesprocessen als spirituele processen centraal. De spirituele lezing van de Schrift heeft ook een kritische betekenis.]
Output: monografie.

3. MYSTIEK/SPIRITUALITEIT IN DE MODERNE CULTUUR EN SAMENLEVING

(projectleider: Herman Westerink)

3.1 Maatschappelijke spiritualiteit

3.1.1 Vormingsproject Stichting Carmelcollege, Anne-Marie Bos

Beoogde output: 2 onderwijsmodules (zie ook punt 4).

3.1.2 Christelijke spiritualiteit in het onderwijs, Theo van der Zee

Beoogde output 1 wetenschappelijke publicatie per jaar; onderwijsmodule (zie ook punt 4).

3.1.3 Spiritualiteit en geestelijke gezondheidszorg, Herman Westerink

Beoogde output: 1 wetenschappelijk artikel per 2 jaar *of* 1 vakpublicatie per jaar; onderwijsmodule (zie ook punt 4).

3.2 Theorievorming Maatschappelijke Spiritualiteit: Herman Westerink en Inigo Bocken

[Dit project is minder eenduidig gericht op de mystiek, maar gaat wel uit van een certaliaanse beschrijving van de mystiek als een discours dat het moderniseringsproces begeleidt, een grammatica van maatschappelijke spiritualiteit.]

Beoogde output: 1 wetenschappelijk artikel per 2 jaar *of* 1 vakpublicatie per jaar.

3.3 Mystiek/Spiritualiteit & Moderne Beeldende Kunst

3.3.1 Onderzoek naar de 'religieuze' worsteling van de moderne beeldende kunst met haar 'moderniteit' (in het oeuvre van onder meer Hugo Ball, Joseph Beuys, Pier Paolo Pasolini), Marc De Kesel

Beoogde output: 1 wetenschappelijk artikel per 2 jaar *of* 1 vakpublicaties per jaar.

3.3.2 Opzetten van een lezingenreeks over 'Spiritualiteit/mystiek & moderne beeldende kunst' (zie ook punt 4), Marc De Kesel

3.3.3 Organisatie van 2 colloquia over dit onderzoeksveld binnen de periode 2017-2021, Marc De Kesel

3.4 Mystiek/spiritualiteit & muziek, Ad de Keyzer

4 Onderwijs, trainingen, lezingen & valorisatie

Onderwijs is altijd een essentieel onderdeel van het werk van het TBI geweest. Dit zal ook in de toekomst het geval zijn. Daarbij zal de naam *School voor Spiritualiteit* verdwijnen en zal er meer modulair gedacht worden.

- Modules Maatschappelijke Spiritualiteit

Coördinator Herman Westerink

Vanaf 2017 zullen onderwijsmodules Maatschappelijke Spiritualiteit aangeboden worden vanuit het project 'Mystiek/spiritualiteit in de moderne cultuur en samenleving', met het oog op specifieke doelgroepen, maar ook voor een breder geïnteresseerd publiek met

vragen over de rol van spiritualiteit in de burgerlijke samenleving. In die zin ziet het *Titus Brandsma Instituut* zijn onderwijsstaak als een 'Ausbildung zum Profi-Bürger' (naar een uitdrukking van Bazon Brock en Peter Sloterdijk). Het instituut wil zijn taak om vanuit de christelijke spiritualiteitstraditie bij te dragen aan de vorming van kritisch denken in de hedendaagse samenleving ernstig nemen.

- Centrum voor Geestelijke Begeleiding
Coördinator Anne-Marie Bos
Er wordt gewerkt aan een nieuwe opleiding Geestelijke Begeleiding, waarbij de samenwerking met Hydepark en eventueel PThU en het Platform Ignatiaanse Spiritualiteit het mogelijk moet maken een sterk opleidingscentrum voor Nederland en Vlaanderen te maken, verbonden met wetenschappelijk onderzoek. Beoogd beginpunt is 2019, maar er wordt naar gestreefd om ook in 2017 en 2018 voor continuïteit te zorgen. Ook in Vlaanderen zal gezocht worden naar mogelijkheden om studenten te interesseren voor een opleiding Geestelijke Begeleiding.
- Trainingen op maat voor maatschappelijke partners

Bezielde professionaliteit

Coördinator: Anne-Marie Bos

De samenwerking met de Stichting Carmelcollege wordt verdergezet. In dit project worden modules aangeboden aan docenten en bestuurders van de scholen van de Stichting Carmelcollege met hoog op een vorming in de spiritualiteit. Tenminste twee modules zullen nog gemaakt en aangeboden worden.

Projecten met Verus (Vereniging voor katholiek en christelijk onderwijs)

Coördinator: Theo van der Zee

Nog op het gebied van het onderwijs is de Verus-onderzoeksplaats van centraal belang om ook met andere partners uit het onderwijs vormingsprojecten te ontwikkelen. Er wordt naar gestreefd om ook op dit gebied onderwijsmodules te ontwikkelen dank zij de aanwezige expertise die de Verus-onderzoeksplaats met zich meebrengt.

Samenwerking met KSGV (Kenniscentrum voor levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid)

Coördinator Herman Westerink

Ook van de samenwerking met KSGV wordt verwacht dat een onderwijsmodule 'op maat' tot stand zal komen. Een eerste aanzet daartoe zal de studiedag over Karl Jaspers zijn die in februari 2017 plaatsvindt. Ook de verbinding met de KSGV-leerstoel in Leuven wordt gezien als een ankerpunt om ook in Vlaanderen een netwerk uit te bouwen met het oog op vormingswerk. Het zal een belangrijk punt van aandacht worden om ook in Vlaanderen voet aan de grond te krijgen.

Samenwerking met bedrijfsleven

Met het bedrijfsleven bestaan al contacten (CENTRIC), met name omtrent de omgang met onvoorspelbare en hypercomplexe processen in de wereld van de technologie. In tweede

instantie en op basis van ervaringen van de vorming op maat, kunnen modules ontwikkeld worden voor specifieke doelgroepen. Hier gaat het primair om Nederland, er zullen inspanningen geleverd worden om ook in Vlaanderen activiteiten te gaan ontplooiën. Ook hier zal de samenwerking met KSGV een belangrijke rol spelen.

Samenwerking met religieuze en kerkelijke organisaties

- Samenwerking KNR/WOI (coördinator Thomas Quartier)
- ontmoetingskerk
- Doetinchem (coördinator Thomas Quartier)

- Studieweek Mystiek / International programs

Naast de jaarlijkse Nederlandstalige Studieweek Mystiek (verantwoordelijke: Anne-Marie Bos) zal ook jaarlijks een Engelstalige *Summer School* voor mystiek ingericht worden, bedoeld voor studenten en *scholars* in ons vakgebied en georganiseerd in (wisselende) samenwerking met de Radboud Universiteit, de Oblate School of Theology San Antonio (Texas, US), het Ruusbroecgenootschap (Antwerpen, België) en de Cusanus Hochschule (Bernkastel-Kues, Duitsland). Dit zou een eerste bouwsteen kunnen worden voor een internationale master mystiek in de verdere toekomst.

- TBI-Lectures

Vanaf 2017 zullen er publieke TBI-Lectures georganiseerd worden, gericht op een academisch publiek. Deze lezingen komen in de plaats van de collatio-bijeenkomsten. Er zal wel veel aandacht zijn voor discussie en wetenschappelijke uitwisseling waarbij verwacht wordt dat de wetenschappelijke stafleden ook aanwezig zijn en aan de discussie deelnemen. Naast de eigen wetenschappelijke staf zullen ook stafleden van de faculteiten FTR en Letteren van de RU uitgenodigd worden evenals master-studenten of PhD-studenten.

5 Interne communicatie

Het wetenschappelijk beleid wordt besproken in de wetenschapscommissie, die de wetenschappelijk directeur ondersteunt. Vanaf september 2017 is Marc De Kesel voorzitter van de wetenschapscommissie, secretaris is Herman Westerink. Overige leden: Inigo Bocken, Anne-Marie Bos, Thomas Quartier.

Eenmaal per semester is er een stafvergadering, waar informatieve uitwisseling mogelijk is tussen wetenschappelijke staf, niet-wetenschappelijke staf, de wetenschappelijke directeur en de wetenschappelijke secretaris.

Elk van de drie onderzoekslijnen heeft een projectleider die de verschillende onderzoeken van zijn/haar lijn opvolgt, bij regelmaat de onderzoekers samenroept en verslag uitbrengt bij de wetenschappelijk directeur.

6 Internationalisering en SPIRIN

Al vele jaren is het Titus Brandsma Instituut internationaal georiënteerd. Daarvan getuigt het jaarboek *Studies in Spirituality*, dat ondertussen zijn 25-jarig bestaan heeft gevierd. Er is het brede netwerk van Karmel-gerelateerde wetenschappelijke instituten (Manila, Malta, Dublin), waarmee verdere uitwisseling nagestreefd wordt.

Internationaal zijn er twee agreements gesloten: met de Oblate School for Theology San Antonio (OMI) (Texas, US) en de Cusanus Hochschule (Bernkastel-Kues, Duitsland). Deze agreements behelzen uitwisseling van docenten, gemeenschappelijke organisatie van internationale workshops en aanvragen van onderzoeksprojecten. In samenwerking de *Society for the Study of Christian Spirituality* zal het TBI één van de dragers van een internationaal consortium worden. Hierbij zal getracht worden het digitale platform SPIRIN een belangrijke rol te laten spelen.

Er zijn twee internationale onderzoeksnetwerken waarin het TBI formeel betrokken partner is. Zo is er het samenwerkingsproject met de Benedictijnse universiteit Sant' Anselmo in Rome, in het kader van de Master *Cultural Dimensions of Christian Spirituality*. Het gaat om het platform *Religion and Transformation in Contemporary European Society* waarvan de Universiteit Wien de penvoerder is. Een tweede netwerk is het onderzoeksnetwerk *Justice, Knowledge and Spirituality*, onder leiding van prof. Dr. Raúl Fornet-Betancourt (Aachen/Eichstätt), een wereldwijd netwerk van kritische spiritualiteit.

Naast deze formele verbanden zijn er talloze internationale verbindingen ten persoonlijke titel in onder meer Duitsland, de Verenigde Staten, Zuid-Afrika, India, Canada.

7 Junior-fellows en promotiebeleid

Steeds opnieuw zijn er mensen die in hun promotietraject begeleid willen worden door stafleden van het TBI. Sinds enige tijd zijn er goede arrangementen met de Faculteit FTR over de financiering van deze trajecten. Het is de wetenschapscommissie die het inhoudelijke beleid uitzet. Er wordt naar gestreefd in de toekomst één of twee bijeenkomsten van promovendi te organiseren.

Tevens wordt er naar gestreefd om junior-onderzoekers aan het instituut te binden door het aanvragen van projecten. NWO-projecten kunnen uitsluitend in samenwerking met de Faculteit FTR worden aangevraagd. Er zal ook uitgekeken worden naar andere financieringsmogelijkheden.

Tenslotte zal een nieuw statuut ontwikkeld worden dat een netwerk van internationale onderzoekers rondom het instituut moet vormen, de TBI-fellow. Dit statuut moet vóór de zomer van 2017 gerealiseerd zijn.